

RADA FUNDACJI

Halina Bortnowska-Dąbrowska Marek Antoni Nowicki
Jerzy Ciemniowski Teresa Romer
Janusz Grzelak Mirosław Wyrzykowski
Michał Nawrocki

ZARZĄD FUNDACJI

Prezes: Danuta Przywara
Wiceprezes: Maciej Nowicki
Sekretarz: Piotr Kładoczny
Skarbnik: Elżbieta Czyż
Członek Zarządu: Janina A. Kłosowska

Warszawa, 26 stycznia 2016 r.

172/2016/48501/PSP/MSZ/AC

Szanowny Pan
Andrzej Adamczyk
Minister Infrastruktury
i Budownictwa
ul. Wspólna 2/4
00-926 Warszawa

Szanowny Panie Ministrze,

Helsińska Fundacja Praw Człowieka (dalej: „HFPC”) pragnie zwrócić się do Pana Ministra z apelem o rozważenie zmiany przepisów Rozporządzenia Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 13 lipca 2012 r. w sprawie egzaminowania osób ubiegających się o uprawnienia do kierowania pojazdami, szkolenia, egzaminowania i uzyskiwania uprawnień przez egzaminatorów oraz wzorów dokumentów stosowanych w tych sprawach (Dz. U. poz. 995; dalej: „Rozporządzenie”), które uniemożliwiają osobom nieznającym w wystarczającym stopniu języka polskiego korzystanie z pomocy tłumacza przysięgłego w trakcie zdawania egzaminu, o którym mowa w tym rozporządzeniu. W ocenie HFPC obecne regulacje w sposób nieuzasadniony dyskryminują cudzoziemców zamieszkujących w Polsce.

Niniejsze wystąpienie związane jest ze sprawą, z którą do HFPC zwrócił się jeden z naszych klientów. Mężczyzna ten, obywatel Tunezji zamieszkujący w Polsce na podstawie decyzji o udzieleniu zezwolenia na pobyt stały, dokonał wymiany tunezyjskiego prawa jazdy na polskie, co było możliwe w oparciu o art. 11 umowy między Rządem Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej a Rządem Republiki Tunezyjskiej o międzynarodowych przewozach drogowych, sporządzonej w Tunisie dnia 24 grudnia 1980 r. (M.P. z 2003 r. Nr 29, poz. 403). W związku z przekroczeniem dopuszczalnego limitu punktów karnych, mężczyzna został skierowany, na podstawie 114 ust. 1 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 2012 r., poz. 1137 – j.t. z późn. zm.), na kontrolne sprawdzenie kwalifikacji, z czym wiązała się konieczność zdania egzaminu państwowego, o którym mowa w art. 49 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami (Dz. U. z 2015 r., poz. 155 – j.t. z późn. zm.). Na egzamin ten jednak się nie stawił, uznając, że z uwagi na nieznaną sobie języka polskiego i jednocześnie brak możliwości zdawania egzaminu w języku arabskim lub korzystania z pomocy tłumacza przysięgłego, nie ma szans na zdanie jego części teoretycznej. Niestawiennictwo skutkowało odebraniem mu uprawnień do kierowania pojazdami.

Kwestie związane z obecnością tłumacza przysięgłego podczas egzaminu państwowego dla osób ubiegających się o uprawnienia do kierowania pojazdami oraz skierowanych na kontrolne sprawdzenie kwalifikacji reguluje §18 Rozporządzenia. Stosownie do jego ust. 2 pkt 4 tłumacz przysięgły, którego udział zapewnia sobie osoba egzaminowana nie władająca językiem polskim w stopniu umożliwiającym przeprowadzenie egzaminu oraz zrozumienie zasad przeprowadzania egzaminu, może przebywać w sali egzaminacyjnej nie dłużej niż do czasu rozpoczęcia testu.¹ Co ciekawe, §31 ust. 2 pkt 4 obowiązującego uprzednio Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 27 października 2005 r. w sprawie szkolenia, egzaminowania i uzyskiwania uprawnień przez kierujących pojazdami, instruktorów i egzaminatorów (Dz. U. Nr 217, poz. 1834 z późn. zm.) nie zawierał podobnego ograniczenia.

Zdaniem HFPC skutkiem obecnego §18 ust. 2 pkt 4 Rozporządzenia jest *de facto* pozbawienie osób niewładających językiem polskim możliwości zdania egzaminu teoretycznego, gdyż nie będą one rozumieć treści pytań i możliwych do wyboru odpowiedzi. O ile jeszcze w przypadku języków takich jak angielski czy niemiecki niekorzystne rozwiązania przewidziane w Rozporządzeniu łagodzone są możliwością zdawania w niektórych ośrodkach egzaminacyjnych całego egzaminu w języku obcym, o tyle w przypadku języków mniej popularnych w Polsce takiej możliwości brakuje. Jeszcze trudniejsza wydaje się sytuacja osób skierowanych na kontrolne sprawdzenie kwalifikacji. W przeciwieństwie bowiem do egzaminu na prawo jazdy, który może być zdany poza granicami kraju i, o ile przewiduje to stosowna umowa międzynarodowa, uzyskany w ten sposób dokument będzie honorowany w Polsce, egzamin zdawany w ramach kontrolnego sprawdzenia kwalifikacji może być zdany wyłącznie w Polsce. Dochodzi więc do sytuacji, w której cudzoziemiec musi zdać egzamin w Polsce, wyłącznie w języku, którego nie zna i nie może nawet korzystać z pomocy tłumacza przysięgłego.

W ocenie HFPC trudno jest znaleźć uzasadnienie dla rezygnacji ze wspomnianego rozwiązania obowiązującego przed wejściem w życie Rozporządzenia i wprowadzenie nowego, dużo mniej korzystnego dla cudzoziemców. Należy wskazać, że z obecnie obowiązujących regulacji prawnych nie sposób wywieść generalnego obowiązku znajomości języka polskiego przez kierowców, skoro szeroko uznawane są dokumenty potwierdzające uprawnienia do kierowania pojazdami wydawane za granicą. Z relacji medialnych wynika, że uzasadnieniem wprowadzenia §18 ust. 2 pkt 4 Rozporządzenia w aktualnym kształcie była raczej chęć zapobieżenia sytuacji, w której tłumacze przysięgli podpowiadaliby egzaminowanym.² HFPC pragnie jednak podkreślić, że zawód tłumacza przysięgłego jest zawodem regulowanym ustawowo³, wobec którego przepisy prawa formułują szereg wymogów etycznych. Tłumacz przysięgły jest zobowiązany m.in. do wykonywania powierzonych mu zadań ze szczególną starannością i bezstronnością, zgodnie z zasadami wynikającymi z przepisów prawa⁴. Ponadto za niewypełnianie lub nierzetelne wypełnianie

¹ Podobnego ograniczenia nie ma w trakcie części praktycznej egzaminu, zob. §18 ust. 4 pkt 5 oraz ust. 6 pkt 5 Rozporządzenia.

² M. Wojtczuk, *Cudzoziemcy nie mogą już zdawać na prawo jazdy w Polsce*, artykuł dostępny pod adresem internetowym: http://warszawa.wyborcza.pl/warszawa/1.34889.13331536.Cudzoziemcy_nie_moga_juz_zdawac_na_prawo_jazdy_w_Polsce.html (ostatni dostęp w dniu 20 stycznia 2016 r.).

³ Zob. ustawa z dnia 25 listopada 2004 r. o zawodzie tłumacza przysięgłego (Dz. U. z 2015 r., poz. 487 – j.t. z późn. zm.; dalej: „ustawa o zawodzie tłumacza przysięgłego”).

⁴ Art. 14 ust. 1 pkt 1 ustawy o zawodzie tłumacza przysięgłego.

swoich obowiązków, tłumacz może zostać pociągnięty do odpowiedzialności zawodowej przed Komisją Odpowiedzialności Zawodowej.⁵ Wydaje się więc, że brak zaufania organów państwa do profesjonalizmu tłumaczy przysięgłych jest nieuzasadniony.

Podsumowując, zdaniem HFPC §18 ust. 2 pkt 4 Rozporządzenia prowadzi do dyskryminacji osób nieposługujących się językiem polskim w stopniu umożliwiającym samodzielne zdanie części teoretycznej egzaminu na prawo jazdy lub zdawanego w ramach kontrolnego sprawdzenia kwalifikacji. Pragniemy zatem zwrócić się z apelem o zmianę wskazanego przepisu poprzez umożliwienie takim osobom korzystania z pomocy tłumacza przysięgłego w trakcie całego egzaminu.

ten wyrok nieuniknie,

Piotr Kłodoczny
dr Piotr Kłodoczny

Sekretarz Zarządu HFPC

⁵ Zasady odpowiedzialności zawodowej tłumaczy przysięgłych regulują art. 21-29 ustawy o zawodzie tłumacza przysięgłego.